

Referat frå styremøte måndag 24. august 2015 kl. 12.00 – 17.00 Møtet vart halde i nye lokalar hos FM i Oppland, Lillehammer.

Deltakarar: Arnfinn Beito, Anne Kari Veikleengen, Bjørn Even Stenberg, Tore Krogsveen, Berit Leine Kaltoft og Pål Kjørstad.
I tillegg møtte Sidsel Røhnebak.

Sakliste:

Sak 38/2015: Referatsaker

Referat frå førre styremøte 04/06 på Bjorli vart godkjent.

Det er pr. dags dato 3 innbetalingar som manglar med elektronisk overvaking, sum kr. 7000,-. 1 brukar har ikkje henta utstyret sitt.

Møte med Oppland Bondelag på Hedalstølen 09/07 i samband med lammetilskotsaka. Det vart bestemt at ein nøytral rekneskapsfører skulle rekna på og leggja fram utslaget endringa i lammetilskotet førte til for næringa. Anne Kari og Arnfinn deltok på møtet frå OSG. Det er bestemt at leiarane i OB, OBS og OSG møtes att med det fyrste.

Pål orienterte frå førre styremøte i NSG, som handla om sauavl – visjon/strategi og økonomi, strategi/informasjon/bruk av media/økonomi i heile organisasjonen, program rep.møte i haust, sekretærfunksjon i fylkeslaga og ei rekkje andre drøfting og orienteringssaker, slik som t.d. rovvilt, jordbruksavtale, geitedager og sprayfosaka.

Sidsel orienterte om arbeidet sitt på landbruksavdelinga hos FM i Oppland.

- Einaste tilsette som hovudsakleg arbeider med beite og praktiske tiltak rundt dette
- Organisert beitebruk – nytt dataprogram, E-stil, for statistikk, noko utfordrande å omarbeida den.
- Tilskot til tiltak i beiteområder, om lag 60 søknadar, deriblant tiltaket vårt.
- Radioaktivitet, framleis målingar i fleire beitelag i 11 ulike kommunar.
- Sekretær i rovviltnemnda med 8 møter pr. år ++.
- FKT-midlar, om lag 40 søknadar, deriblant tiltaket vårt.
- 4 regionale møter FKT, akuttbehov i beitesesongen og /rekneskap/utbetalingar.
- Informasjonsbrosjyre rovvilt, før beitesesongen
- Erstatningsoppgjøret, praktisk arbeid med det.
- Samlingar på landsplan med både landbruksrelatert og rovviltrelatert tema.

Det er godt samarbeid mellom FM og beitenæringa i Oppland. Beitenæringa i Oppland er stor og av dei best organiserte i landet. Sidsel har nyleg vore på seminar i Nord-Østerdalen i lag med NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi, som Bioforsk på Løken i Øystre Slidre er blitt ein del av) og Norsk landbruksrådgjeving. Blant anna var det stopp på Storsteigen landbruksskule i Alvdal. Skulen har aukande elevtall, og det er stor interesse for agronomkurset for vaksne, slik som på Valle, Østre Toten. Storsteigen har, i samarbeid med Fagskolen Innlandet, sett i gang eit nytt fagskuletilbod – “Grovfôrbasert husdyrproduksjon i fjell-landbruket”. Da Storsteigen har eit samarbeid med fagskolen på Gjøvik oppfordra Sidsel oss til å tenkja på eit tema rundt dette på seminaret i vinter.

Sak 39/2015: Årsmøte og seminar 2016:/

Møte på Gjøvik 09/07 med hotellet og rep. frå Akershus Sau og Geit angående årsmøte og seminar 2016, Pål deltok.

Akershus Sau og Geit og Hedmark Sau og Geit vil arrangera saman med oss. Musikk er bestilt. Heile hotellet med 151 rom og nødvendige møterom er reservert og førebels har vi reservert ekstrarom på nabohotellet.

Vi skal i løpet av oktober/tidleg november ha nytt møte med dei 3 laga og hotellet på Gjøvik.

Programmet er pr. i dag slik (Her er det enda tid for endringar)

Fredag 04/03:

16.00: Årsmøte i Ring 41 Oppland, eventuelt parallelt med ringen i Akershus og Hedmark

17.30: Opning av seminaret v/fylkesleiarane.

17.35: Tema avl: Utfordringar og moglegheiter - diskusjon, ansvarleg Hans P Vaberg. Stein Bentstuen og eller Helge Aas er nemnt som kandidatar til innleiarar. Ansvarleg for å spikre tema er Ring 41 Oppland v/Hans P Vaberg.

17.35: Nytt forslag: Parallelt: Tema utdanning, kurs og fagbrev i grovfôrbasert husdyrproduksjon, ved Storsteigen videregående skole/Gjøvik fagskole.

19.00: Humorinnslag, ansvarleg Cathinka Kjelstrup, her må vi rekna med litt utgift til fordragshaldar.

19.30: Middag, bufè i og i området rundt matsalen. Dans i storsalen med ope bar om kvelden.

Laurdag 05/03:

08.30: Årsmøte Oppland, Akershus og Hedmark fram til lunch.

10.30: Pause

10.45: Årsmøte fortset.

13.00: Lunch

14.00: Norsk ull – Marknad og kvalitetar v/Tony Barmann (Tony har takka ja)

Parallelt har Bente Grefsrud og Else Tagseth har utstilling med tema ull, m/spinning, toving, veving og nålefilting. (Desse har takka ja)

15.00: a) Årsmøte Oppland Gjeterhundlag/Hedmark Gjeterhundlag/Akershus Gjeterhundnemnd. Desse møta går så lenge dei må, og deltakarane kan etterpå gå over til parallelle seminar nedanfor.

15.00: b) Parallelt: Seminar geit: Produkter v/Dag Lindheim og ammegeitproduksjon v/produsent på Toten. Tore Krogsveen har ansvaret med å fullføra dette innan 01/10.

16.00: a) Framtida med dagens rovviltforlik i forhold til ulv. Organisasjonen WWF og beitebruker m/tap til ulv frå beiteprioritert område Hedmark/Akershus vert oppfordra til å innleia.

16.00: b) Parallelt: Prosjekt Velferd, produksjon, økonomi, kontaktperson Randi Moe (Randi har takka ja til å finna egna person)

18.15: Premiesamling.

19.00: Festmiddag ved småbord i rommet inn til kinoen. Ønske om at Torvild Sveen har eit humorinnslag. Dans i storsalen med ope bar om kvelden.

Søndag 06/03:

08.30: Slakteria sin bolk, Nortura, Nordfjordkjøtt, Furuseth og Fatland vert bedd inn, ansvarleg Håvard Semb.

09.45: Helse: Snylter/skurv v/Lisbeth Hektoen. (Lisbeth har takka ja)

11.15: Utsjekking

11.30: Tema: Utmark v/ Erica Fjæran, ansvarleg Cathinka Kjelstrup.

13.00: Lunch. Avreise.

Sak 40/2015: Rovviltsaker

24/06: Møte i rovviltnemnda i Vang, Arnfinn deltok

24/06: Møte på Jevnaker med beitenæringa og andre, tema var utfordring med ulv. Pål deltok m/foredrag

30/07: Møte på Stange med ordførere og beitenæringa, tema var ordføraropprop for å støtte beitenæringa med tanke på rovviltforliket. Pål deltok.

30/07: Anmelding av hundeeigarar i Hedalen og i Øystre Slidre for brot på bandtvangsbestemmelsene v/Arnfinn.

31/07: Møte på Sør-Fron med beitenæringa på østsida i Midtdalen. Tema var akutt tidlegsanking – kva gjer ein vidare? Arnfinn og Pål deltok.

05/08: Møte i Skåbu om felles uttale om rovviltforvaltning med Ap i Midtdalen og beitenæringa v/OSG, OB og OBS. Pål deltok.

06/08: Møte på Sør-Fron i rovviltnemnda og organisasjonar, Arnfinn og Pål deltok.

07/08: Møte på Tretten m/Lishaug og Sundtoft. Det kom fram under møte i nemnda 06/08 at statsrådene skulle koma til Vinstra 07/08 kl. 12.00. Det viste seg etter kvart at dei berre ville møta dei 2 beitebrukarane som hadde akuttsanka heim sauene sine. Da vi meinte at saka handla om heile fylket, og at organisasjonane ikkje var ønska gjorde vi vedtak 06/08 om at ingen skulle koma frå organisasjonane da dei ikkje var innbedne.

20/08: Møte i rovviltnemnda der kvota for jerv vart utvida til 21 dyr.

20/08: Møte på Sør-Fron med statsråd Lunde i Klima- og Miljødepartementet, beitebrukarar, kommunar, organisasjonar, rovviltnemnda og Anne Kari, Arnfinn og Børn Even deltok. Statsråden fekk med seg følgjande krav frå møtet:

Oppland er eit svært viktig beitefylke når ein ser landet under eitt. Da ein ser den store utfordringa beitenæringa har fått grunna bestandsmåla av freda rovvilt og av forvaltninga og utøvinga av rovviltforlika av 2004 og 2011 må ein nå setja ned foten og analysere kva dette har ført til og vil føra til framover. For å redde seg inn att må nå styresmaktene tenkja fort og handla deretter. Som krav frå møtet på Sør-Fron 20/08-2015 set vi fram følgjande punkter:

Som 1. prioritert må rovviltforlika av 2004 og 2011 følgjast opp!

a) Den todelte målsetninga må følgjast opp.

I forhold til den daglege forvaltninga av rovviltforlika, så må ein leita godt for å finna saker der beitenæringa har forrang i forhold til freda rovvilt. Til og med i såkalla beiteprioriterte område slit ein. I Oppland har vi i dei siste åra større tap grunna freda rovvilt i beiteprioriterte område enn i rovviltprioriterte område. Rovviltforliket av 2011 i punkt 2.2.19. seier at «... I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt...» og «Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.»

b) Bestandstalet av jerv må reduseras.

Oppland har i 2015 historisk høg bestand av jerv: 9 ynglingar, som er 5 ynglingar over bestandsmålet, noko som utgjør 32 dyr. Sjølv om «4 ynglingar» er teke ut tilsvarer dette i praksis berre 12 dyr. Altså har Oppland 20 jerv meir enn bestandsmålet. Rovviltforliket av 2011 i punkt 2.1.7. seier at «...Rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antall

ynglinger holdes så nær bestandsmålet som mulig...». I tillegg har vi ei antatt yngling på Lesja, som kan gå inn etter at viltkamera har fanga opp ein jerv med unge, jmf Austmo i MD.

c) Budsjettmidlar til FKT må aukast.

FKT-potten til Oppland har i mange år ikkje vorte auka. I forhold til den aukande utfordringa beitenæringa i Oppland har fått, så er den «historiebaserte potten» Oppland får realistisk sett svært liten. Dette sett på bakgrunn av at t.d. Hedmark har om lag 3 gonger større FKT-pott enn Oppland medan det vert erstatta om lag like mange sau og lam i fylka, og Oppland har dobbelt så mange dyr å passa på. I tillegg har utbetalinga til skadefellingsløyver krevd over 20% av midlane dei siste åra. Vi peikar på at skadefellingsløyva i Oppland vert mindre effektive grunna mangel på tilgjengelege midlar. Ein må nå evaluera korleis kvardagen skal vera for medlemmane i skadefellingslaga i Gudbrandsdalen. Her må Staten ta ansvar med å ta ut nok gaupe og jerv i forkant av beitesesongen, og så må skadefellingslaga få konsentrert seg om streifande ulv og bjørn på barmark i beitesesongen. Rovviltforliket av 2011 seier i punkt 2.2.3: «Det offentliges økonomiske ansvar for skadefelling skal forsterkes...» I tillegg er det i Oppland kvart år såpass store konflikter og tap i enkeltområder at t.d. tiltak som akutt tidleg nedsanking har vorte vanleg. Slike tiltak krev mykje pengar, og dette har vi ikkje i det heile budsjettmidlar til å handtera. Rovviltforliket av 2011 seier i punkt 2.2.7. «... Ved vedtak om beiterestriksjoner grunnet rovvilt skal dyreeier ha rett til full økonomisk kompensasjon...»

d) Bestandsstalet av gaupe må reduseras.

Oppland har pr. nå 7 familiegrupper av gauper medan bestandsmålet er på 5. 2 av desse ligg i beiteprioriterte områder. Vi søkte om fellingsløyve/uttak av desse og fekk nei. Vi meiner at forvaltninga må gå inn og ta ut desse medan det enda er snø før beitesesongen, og viser til rovviltforliket av 2011 punkt 2.1.7, som er nemnt før under punkt b i dette kravet.

e) Bestandsmålet av jerv, bjørn og ulv i Norge reduseras.

Når bestandane av jerv, bjørn og ulv i Norge er såpass mykje prega av innvandring frå Sverige meiner vi at bestandsmåla i Norge må evaluerast og reduserast med tanke på dette. Rovviltforliket av 2011 punkt 2.1.9. «.. de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år», og punkt 4.3. « Dersom avtale med Sverige ikke oppnås, skal partene drøfte bestandsmålet for ulv på ny».

Sør-Fron 20/08-2015

Oppland Sau og Geit
Småbrukarlag

Oppland Bondelag

Oppland Bonde- og

Arnfinn Beito, leder
(sign)

Trond Ellingsbø, leder
(sign)

Terje Holen. Leder
(sign)

Sør-Fron kommune

Nord-Fron kommune

Ringebu kommune

Ole T. Muriteigen, ordfører

Olav Røssum, ordfører

Erik Odlo, ordfører

(sign)

(sign)

(sign)

20/08: Møte med statsråden og eit utval etter det opne møtet, Ola Råbøl refererte frå heile møtet:

**Åpent møte med statssekretær Lars Andres Lunde 20.08.2015
ca. 50 deltakere totalt**

1. Åpning av møtet ved Arnfinn Beito

2. Innledning ved statssekretær Lars Andreas Lunde

- *To-delt målsetting og tydelig soneforvaltning, ta vare på både rovvilt og beitedyr. Svært vanskelig, nesten umulig. Derfor soneforvaltning. Ikke problemfritt både ut fra bønders belastning samt at rovdyr ikke ser sonegrensene*
- *Bred aksept for rovviltpolitikken, enstemmig i Stortinget – stabilitet og langsiktighet. Føre en politikk som har størst mulig aksept – dempe konflikt*
- *Viktig for Regjeringen med god dialog med næringsorg. og enkeltutøvere*
- *Opptatt av å ha en så effektiv forvaltning som mulig – høy beredskap både før og under beitesesongen*
- *Mulighet for uttak før beitesesong*
- *Instruks om saksbehandlingsfrister på skadefelling, maks 3 virkedager. Lisensfelling skal være klart*
- *Maks 3 virkedager*
- *Klagebehandling – maks 3 ukers*
- *Andel avslåtte skadefellingssøknader har gått ned*
- *Høy terskel for å omgjøre Rovviltnemndenes vedtak – 5,1% omgjøring av klagevedtak*
- *1 vedtak i året omgjort på Rovviltnemndas vedtak*
- *Jerv, må lykkes betre med lisensfelling – nye virkemidler gjennom forskriftsendringer; Oppland med i røveprosjekt; snøscooter ved utkjøring av åte og jervebås, kunstig lys ved åtejakt, elektronisk tilsyn av jevebåser, scooter ved tilsyn av jervebåser*
- *Evaluering av regionale bestandsmål og regional forvaltning, NINA har fått oppdraget. Evaluere forvaltning og hvordan bestandsmålet er oppnådd. Skal foreligge våren 2016*
- *Nytt bestandsmål for ulv og ulvesonen – sak for Stortinget i 2015. Ikke samarbeid med Sverige*
- *Tilleggsmidler til kommunale skadefellingslag i Oppland – har fått innvilget kr 500.000 (søkte om 650.000) Beløpet er ikke endelig. Kan økes hvis behov.*
- *Beitesesongen så langt – mer tap i Oppland i år enn i fjor.*

Etter innlegget fikk Lunde med et brev til Tine Sundtoft fra faglaga og ordførerne i Midt-Gudbrandsdal.

3. Saka sett fra beitebruker v/ Lars Ole Auglestad

- Store jerveskader, beitesesongen ble 2 uker
- Skadefelling – for lite penger for å få effektiv jakt
- Beitebrukere – må få forutsigbarhet. Skal vi ha beitedyr eller rovdyr. Soner er dårlig løsning – rovdyr flytter til områder der det er mat.
- Får ikke kompensasjon for tidlignsanking før det oppstår skade – ikke godtgjøring som forebyggende tiltak. Kan få store tap i løpet av kort tid
- Uttak av rovdyra må effektiviseres. Må ta ut av produksjonsdyra.
- Problemer med at vi ikke får kjøre scooter i nasjonalparker. Dette må endres. Hvis ikke får vi større områder / Nasjonalparker som blir uten beitedyr og dermed gror igjen.
- Erstatningsordninger – en kamp og med avkorting.
- Rovdyr gir mye ekstra arbeid for beitebrukerne.
- Politikerne må ta et valg – beitedyr eller rovdyr?

4. Saka sett fra kommunalt skadefellingslag v/ Bårdsløkken, fellingsleder i Ringeby

- Lite penger som brukes fort opp
- Dårlig rekruttering til fellingslagene
- Får ofte for små områder å jakte på, for eksempel bjørn. Blir hengende etter rovdyret
- En del ubehagligheter fra rovdyr
- Mer enger til lisens- / vinterjakt. Da det er enklest å få tatt ut dyr
- Bør ha stående fellingsløyve – kommer raskere i gang med jakta

5. Saka sett fra kommunene v/ John-Ludvig Dalseg

- Vakttelefonordning – samarbeid Ringeby, Sør- og Nord-Fron. – operativt alle dager i beiteperioden
- Viktig å se framover – må effektivere det vedtatte bestandsmålet. I Oppland har vi lat for mye jerv. Dagens bestand utgjør et voldsomt trykk
- Må effektivisere lisensjakta på vinterstid. Det er da det er mulig å ta ut dyr
- Etter lisensfelling – hvis ikke oppnådd felling, overlate ansvaret til staten som må ta arbeide med videre uttak.
- Sør Fron – 6.800 søyer. Beite – tilsvarende grovfor fra 7000 dekar (Sør-Fron har 36.000 dekar dyrkamark)

6. Saka sett fra politisk ledelse v/ ordfører Ole Tvette Muriteigen

- Håper at det blir mer enn å bli hørt – beitedyr og rovdyr i samme område er umulig
- Må ha dialog for å få gjennomført Rovviltforliket
- Bestanden av jerv må reduseres
- Bestandsmål for de andre rovdyrene må reduseres
- Interessen for fjell og natur er økende
- Må få dialog mellom rovdyrfellingsprosjekt og nasjonalparkforvaltning
- Raskere fellingsløyve, oppsyn forsterket, men beitebrukerne blir slitne, og også forvaltning blir slitne

7. Saka sett fra Rovviltnemnda v/ Ivar Odnes

- Kollegiet prøver å gjøre jobben de er satt til
- Vi må fra dialog til handling. Vi er i ferd med å drepe beitenæringa
- Vi må sørge for å de kommunale jaktlagene får tilstrekkelige ressurser
- Myndighetsutøvelse – mer myndighet til Rovviltnemnda i henhold til nytt Rovviltforlik
  - har enda ikke sett endring
- Skarpere soneforvaltning – da må ulven tas ut før den kommer hit
- Ulven – sliter ut de kommunale jaktlagene
- Har enda ikke fått svar på henvendelse om bruk av løs drevende hund
- Evaluering av rovviltforliket – Miljødirektoratet må også inngå som en del av evalueringa. De har brukt opp tabbekvoten sin i Oppland med bl.a. feil saksbehandling av en del saker.
- Vi har mer jerv enn dokumentert – må prøve å regulere ned mot bestandsmål

8. Innspill frå andre

Arnfinn Beito

- Tviler på at vi klarer å ta ut 21 jerv på lisens. Hvis vi ikke klarer det, må andre instanser inn å ta ut dyr, SNO
- Hva er en akseptabel tapsprosent for departementet i beiteprioritert- og rovdyprioritert område?
- Hva vil skje hvis vi i februar her i Oppland har felt for eksempel 8 og ikke 21 jerv?

Hans Petter Solberg

- Søknad om bruk av løs på drevet jaktende hund, sendt 7. juli 2015. Vi effektiviserer jakt på ulv og jerv på barmark. Lov å bruke hund i Sverige. Har ikke fått svar. Lov fra 1916 – moden å se på.
- Hvorfor ikke få drive lisensjakt på jerv i reinsjakta?
- Må instruere Direktoratet slik at det blir tillatt med scooter
- Bekymring – framtida for bygdene og muligheten til økt matproduksjon. En av de store ressursene er utmarksbeite.

Ole Petter Berge

- Klarer ikke statsråden å styre DN?
- Vil miljøministeren instruere forvalterne av Nasjonalparker til å gi tillatelse til scooter?

Svar fra Lunde

- Departementet har ikke satt akseptabel tapsprosent – så lav som mulig. Tiltak; Effektiv soneforvaltning, rask behandling av søknader m.m..
- Ekstraordinære tiltak / uttak – kan starte før 15. februar hvis en ser at det blir krevende å ta ut kvote
- Bruk av hund – statsråd Solhjell fant ikke gode nok hunder i Sverige som hadde nødvendige egenskaper. Skal få svar på brevet
- Utfordring å begynne jakt på jerv før ungene kan klare seg selv
- Scootertransport av mennesker til jakt er forbudt – blir nå kommunene som skal avgjøre
- Tatt ut en del av jervebestanden gjennom lisensuttak
- Mener DN utøver politikken til departementet slik de er instruert
- Åpning av mer scooterbruk i verneområdet er problematisk

Kommentar fra Solberg

- *Bruk av plotthund fungerer (slipper to hunder)*

Kari Selsjord, Lesja

- *Hele Lesja er i jerveprioritert sone – hva ligger i tydeligere soneforvaltning?*

Terje Holen

- *Statssekretæren har sagt at rovdyr og beitedyr ikke går sammen. Da må vel beitedyr prioriteres i beiteprioriterte områder.*

Annette Jørstad

- *10-årig gjentakelsesmøte. Største trusselen nå er den store slitasjen vi ser i alle ledd fra beitebruker til forvaltning og organisasjoner*
- *Stressa bjørn – ikke problemstilling. Bjørn blir sjeldan / aldri stresset av hunder*
- *Skadefelling jerv på sommer – samme problemstilling angående unger som lisensfelling*
- *Sonering – byrdefordeling?*

Ivar Odnes

- *Uttak av restkvote på jerv. Vanskelig å komme i dialog med DN om dette.*
- *Åpning for bruk av scooter*

Lunde svarer:

- *Tydelig soneforvaltning – må ha store sammenhengende områder. Må ha tydelig skille mellom beite- og rovdyr-prioriterte områder. I rovdyrprioriterte områder skal rovdyr ha forrang, men forhindrer ikke uttak i rovdyrprioriterte områdene.*
- *Tatt ut 17 ynglinger i hele landet – 4 i Oppland*
- *Pågår skandinavisk bjørneprosjekt bl.a. med tanke på bjørns reaksjon på hund*
- *Byrdefordeling – konflikt med kynisk soneforvaltning.*

Arnfinn Beito

- *Oppland – bestandsregulering er kun hiuttak – ikke uttak*

Bjørn Magnus Tordhol

- *Uttak av hi – tar ikke ut 6,4 jerv. Derfor tar en ikke ut nok jerv*
- *Sone- og byrdefordeling: Gjort for å sikre beiting over hele fylket. DN har ikke god nok kunnskap – forvaltning må tillegges Rovviltnemnda*

Kari Selsjord

- *Hiuttak – kan være fra 1 unge til noen flere jerver*
- *Oppland bør få kunne bruke helikopter på samme måte som Sogn og Fjordane*

Hans Petter Solberg

- *Jegere kan få beskjed om å skyte unge før mora*
- *Kan ikke akseptere at vi har dobbelt så mye jerv som kvote*

Marthe Dypdalen

- *I Midt-Gudbrandsdal – alle ledd er utslitt. Jordbrukssejfer / kontor bruker veldig mye tid på rovdyr*
- *Tatt ut mye jerv – men det vises. Hvorfor ikke uttak av det 5. hiet – fikk avslag*
- *21 jerv må ute – koste hva det koste vil*

Ole Petter Berget

- *Hører ikke forskjell etter ny regjering. Dialog går stort sett bare en vei*
- *Miniseminar – psykisk helse*

Ragnar Bjertnæs

- *Folk slutter med sau*

- Beite innagjerds – gir dårligere resultat – lavere slaktevekter
- Vi har vedtatt et mål, men ingen prøver å nå målet
- Målene for uttak av jerv har vært urealistisk lave, men urealistisk høye i forhold til de muligheter vi har fått for å ta ut jerv. Jakt på vinteren over 1.000 meter – umulighet
- Vi har sikkert 11 ynglinger – 10 ynglinger, 80 dyr, fordi vi har tatt ut tisper og noen unger, men ikke tidligere års unger. I Oppland skal vi ha 24 dyr – har 80
- Må få mer effektiv uttak – lag prøveopplegg
- Må kunne bruke hund – fungerer godt og effektivt på gaupe, må også kunne brukes på jerv.
- Godkjent tapsprosent? Før rovdyr; 1,0 – 1,5%. Er da 10% akseptabelt?
- Forvaltning etter bestandsmålet? Hedmark skal ha 5 – har 10. Skal vi forvalte ut fra det vi ikke finner? For strenge krav til å bli godkjent som yngling.
- Effektiv jakt avhenger bruk av scooter til sporing og utkjøring av jegere
- Viktigere å beholde det biologiske mangfoldet som beite bidrar med, viktigere enn å unngå lyd av scooter noen få dager i året.
- Penger nok? Det er penger det står på!

Svar fra Lunde:

- Tar også ut enkeltdyr i beiteprioritert område
- Klarte ikke å følge eksemplet om antall jerv som tas ut ved hiuttak
- Sogn og Fjordane ble prioritert for uttak i vår
- Har ikke dobbelt så mye jerv som vi har
- Statsråder fra alle partier må forholde seg til rovviltforliket
- Denne regjeringen har gjort det enklere å få tatt ut rovdyr
- Har ikke bestandsmål for enkeltdyr, men ynglinger. Det er antall ynglinger som beskriver artens overlevelse.

Arnfinn Beito

- Enkeltindivid tatt ut på skadefelling i Langsua

Lars Ole Auglestad

- Ynglingsfreding for jerv er 1. august – kan vel da flytte fram lisensjakta til reinsjakta
- Verre for jerveunger enn lam å bli morløse

Øivind Gaden

- Mattilsynet har ikke satt noe akseptabelt tap på 10% men har sagt at 10% er uakseptabelt

Siri Teige

- Elin Ørjasæter – tar Norge Bernkonvensjonen mye mer alvorlig enn andre konvensjoner? Fikk ikke svar fra departementet

Therese Rudi

- Nå er det ikke størrelse på lam, avlingsnivå som er samtaleemne, nå er det rovdyr. Slik kan det ikke være
- Må opprettholde beitenæringa og muligheten til matproduksjon

Bjertnæs

- Kvote: 39 ynglinger, ca 250 jerv. Da hjelper det lite å ta ut 17 tisper – må ta ut de jervene som følger med ynglingene. La oss jakte som gaupe. Antall dyr og slutter jakta når hodyrkvota er oppfylt.

Svar fra Lunde:

- *Naturen er brutal. Like ille for alle å miste mora.*
- *Norge tar alle konvensjoner vi har undertegnet alvorlig*
- *Antall dyr på beite har gått opp på landsbasis, men enkeltbrukere og distrikter sliter*
- *Kvote satt etter ynglinger, men lisenskvote settes på antall individ.*

Møte med statssekretær Lunde den 20.08.2015

Til stede:

Lunde og Lange

Ole Tvette Muriteigen

Eli Blakstad, Harald Klæbo

Trond Ellingsbø, Bjørn-Magnus Tordhol, Ola Råbøl

Terje Holen, Annette Jørstad

Arnfinn Beite

Arnfinn Beite innledet med at det hadde vært et ryddig møte, der vi også har fått meldinger om at folk vurderer å slutte.

- *Må ha hjelp til lik forvaltning av spørsmål om motorferdsel i nasjonalparker*
- *Viktig å få raske svar fra forvaltninga, så som Nasjonalparkforvalter, MD*

Oppfatning av situasjonen

- *Blitt enklere med uttak på våren*
- *Jerv og andre rovdyr – ikke store forskjeller mellom regjeringer*

Ordveksling:

Terje Holen

- *Skadefelling – gi ressurser til at dyret blir felt*
- *Bestandsmålet for jerv er oppfylt i Oppland, men vi blir straffet for at målet ikke er nådd i andre fylker*

Annette Jørstad

- *Opptatt av økonomien, fordeling som fra tidenes morgen, men rovdyrsituasjonen har endret seg. Oppland får for lite, samtidig som den nasjonale potten må økes. For lite penger til jakt, oppsyn, prøve nye opplegg med mer.*

Trond Ellingsbø

- *Stor konflikt i Oppland, så stemningen i møtet var god i forhold*
- *Mistillit til DN og forvaltningen – vi sliter med mange frustrerte*
- *MD – går ut med tilnærmet politiske standpunkt – skaper mistillit*
- *Grenser flyttes – for eksempel jervekvoter; Oppland og resten av landet*
- *Skadefelling – dyr skal ut*
- *Evaluerer av rovviltforliket – næringa bør med – elles skapes fort mistillit og en oppfatning av evaluering på rovviltets premisser*

Bjørn Magnus Tordhol

- *Mulighet for jervebåsovervåking med kamera sparer mye kostnader og tidsforbruk*
- *1 yngling tilsvarer 6,4 dyr. Tar ut ca 3 dyr, da må 3,4 dyr per yngling tas ut på lisensfelling. Vi har vært i en situasjon at bestanden har økt hele veien, derfor har vi kommet i en så vanskelig situasjon*
- *Rovviltnemndene må få mer myndighet av det MD i dag utøver*

Arnfinn Beito

- *Må ta ut enkeltdyr / hanndyr som gjør skade år etter år*

Annette Jørstad

- *Problem med bjørn ble mye mindre i Oppland ette uttak av enkeltdyr – tror vi må bruke samme tankegangen på jerv.*
- *21 jerv på lisensfelling er krevende, miljømyndighetene bør inn i jakta tidlig i lisensfellingsperioden. Vi har nå så stor bestand at vi må ha hjelp.*

Trond Ellingsbø

- *Vi er i en ekstraordinær situasjon der det må brukes utradisjonelle metoder og tilstrekkelig med økonomiske midler til å få ned den store bestanden*

Terje Holen

- *Veldig viktig at det settes inn nødvendige tiltak mot ulv. Vi ser at tidlig uttak hjelper.*

Arnfinn Beito

- *La oss få prøve hunder på ulv på våren*

Annette Jørstad

- *Skadefellingslag har tilegnet seg mye kunnskap men varierer mye ut fra skadebildet i kommunene*
- *Vi har nå utdannet hunder / ekvipasjer som kan spore bjørn – de sporer også på ulv.*

Ole Muriteigen

- *Bør vurdere forsøksordning med bruk av hund*
- *Krevende å plasserer ut åtebu i nasjonalpark*

Annette Jørstad

- *Hvorfor kan ikke Rovviltnemnda ha ansvaret hele året?*

Lunde

Tar med synspunkter som er notert:

- *Kan leve med jervebestand når en får regulert ned til målet*
- *Innspill om bruk av virkemidler er notert, eks bruk av helikopter*
- *Registrer positiv omtale om tidlig uttak av ulv*
- *Økonomi – behovet er notert*
- *Politiske uttalelser fra MD – notert*
- *Notert telling av jerv og jervebestand – høres fornuftig ut. Kan spille inn i høring av evaluering av rovviltforliket*
- *Uttak av enkeltdyr - stedegne hanner – høres fornuftig ut*
- *Forsøk med bruk av hund er notert*
- *Opplæring av jegere er notert – har hatt dialog med «Jeger og Fisk».*
- *Opptatt av byråkrati – få en enklest mulig forvaltning*

Konklusjon fra Oppland:

- *Ulven utfordring på våren – må stå på og videreutvikle uttaket, for eksempel forsøk med bruk av hund*
- *Jerveuttak på 21 dyr – bidra til å få effektivt dette*
- *Viktig at vi spiller på lag, og det er viktig med nødvendige grep for å holde inspirasjonen til de kommunale jaktlaga oppe.*

Møte på Lesja er den 7/9, der det var planlagt at Sundtoft kom, er utsatt og ny dato er 15/10. Arnfinn har fått invitasjon. Oppland Sau og Geit vil markera seg på ein eller anna måte på møtet.

Sak 41/2015: Gjetarhundsaker:

16/08: FM for Oppland Gjetarhundlag vart arrangert av Midt-Gudbrandsdal Gjetarhundlag i Tverrbygda. Anne Kari meldar om veldig fint arrangement med heile 37 deltakarar på ein fin dag. I finala vart desse dei 3 beste: 1. Jan Briskeby m/Torres, 2. Egil Lomsdalen m/Tod og 3. Torkjel Solbakken m/Nicky.

I forhold til rekruttering var det i år 4 nye deltakarar i FM. Det har kome fram kritikk til poengsettinga av og dermed kravet til driving i gjetarhundprøve kl. 1. Det er for strengt krav med 60 poeng for å ta bruksprov, der momentet «driving» teller ein 1/3 av prøva.

NM-komiteen hadde møte i etterkant av styremøtet. På møtet deltok Anne Kari, Arnfinn og Pål.

Sak 42/2015: Avlssaker:

Det vart opplyst om at forslaget til referat frå avlsrådsmøte 16.- 17/06 var oppe på styremøte i NSG.

Oppland har i år fått inn 3 verar frå Ring 41 til seminastasjonen på Staur, dette er 201320407 frå avdeling 54, 201320624 frå avdeling 56 og 201320742 frå avdeling 46. I tillegg har Even Sjurrud frå Gausdal fått inn ein ver 201421169 Eventyr av rase 16 (gmlnorsk spæl), eigentleg er far til Even, Jon Sjurrud, eigar av besetningen. Vi gratulerer alle oppdrettarane!

Dommarsamling skal vera 16. – 17. september på Rudshøgda. Det endelege kåringsoppsettet for Oppland 2015 vart etterlyst på møtet og motteke i ettertid som følger:

Dato:	Sted:	Avdeling/rase	Dommere:	Ans. PC-kåring
Lørdag 19/9	N.Land S.Land Sn.dal	NKS/gml.norsk spæl/pels	Bjørn Even Stenberg/Ida Beate Bakken	Eirik Kolbjørnshus
Søndag 20/9	Vestre Toten	NKS/dala/spæl/gml. norsk spæl/suffolk/blæset	Anders Svare/Pål Kjorstad	Eirik Kolbjørnshus
Mandag 21/9	S.Aurdal	NKS	Terje Bakken	Eirik Kolbjørnshus
Tirsdag 22/9 kl.10.00	Biri	NKS/pels	Camilla Th. Frøshaug	Terje Bakken
Onsdag 23/9	Øyer	NKS	Tore Krogsveen	Terje Bakken
Lørdag 26/9	Fåvang	NKS/spæl	Trond Ola Heggen/Pål Kjorstad	Toril Hårdnes
Lørdag 26/9	Toten	NKS/spæl	Bjørn Even Stenberg/Ida Beate Bakken	Jan Aarskog

Lørdag 26/9	Dovre kl. 09.00	NKS/gml. norsk spæl/pels	Ken Lunn	Ken Lunn
Lørdag 26/9	Lesja kl. 13.00	NKS/pels	Ken Lunn	Ken Lunn
Søndag 27/9	Fåberg/Gausdal	NKS/gml.norsk spæl/pels/rygja	Pål Kjørstad/Odd Steinar Granheim/Trond Ola Heggen	Jan Aarskog
Søndag 27/9 kl. 10.00	Hadeland	NKS/spæl/pels	Camilla Th. Frøshaug/Ida Beate Bakken	Eirik Kolbjørnshus
Søndag 27/9	Lom/Skjåk	NKS/spæl/pels	Ken Lunn	Ken Lunn
Tirsdag 29/9	Sør-Fron	NKS/spæl	Anders Svare/Odd Steinar Granheim	Toril Hårdnes
Onsdag 30/9	Nord-Fron	NKS/spæl/blæset	Trond Ola Heggen/Bjørn Even Stenberg	Toril Hårdnes
Lørdag 3/10	Nord-Valdres	NKS/spæl/pels/gml.norsk spæl	Anders Svare/Tore Krogsvveen	Eirik Kolbjørnshus
Lørdag 10/10	Vågå	NKS/spæl/pels/blæset	Odd Steinar Granheim/Tore Krogsvveen	Toril Hårdnes

Der ikke annet tidspunkt er oppgitt så starter karingene kl. 09.00. Kåringsavgift er kr. 100,- per kåra lam. Det vil også i år bli sentral innkreving av kåringsavgifta.

Sak 43/2015: Geitesaker:

Killingslakting i forhold til killingavliving er bra for omdømmet for geitemjølksproduksjonen. Betre betingelsar skulle retta på dette, men for produsenten vart det ingen framgang grunna prisnedgang og endringa i lammetilskotet.

På geitedagane som nettopp har vore arrangert vart forholdstalet på kvotene sett ned. Grunnen til dårlegare sal er at Russland stoppa importen av Snøfrisk.

Sak 44/2015: Sponsoravtale/r:

Tore og Bjørn Even har hatt møte med Erling Skurdal, Nortura.

Tore la fram avtale/forslag til avtale mellom OSG og Nortura, der Nortura ville støtta OSG med kr. 30.000,- pr. år til utgifter til sekretær.

Innbakt i prisen og vilkår som hovudsponsor er følgjande:

Annonse 2 sider årsmeldinga: kr. 10.000,-, andre slakteri får inntil 1 side.

Nortura får som einaste slakteri annonse på heimesida: kr. 7.000,-, som betalas ekstra.

Ymse retningslinjer og handlingsrom til OSG vert styrt av Nortura, sjå utkast til avtale:

Samarbeidsavtale

Nortura og Oppland Sau og Geit (OSG) har inngått denne samarbeidsavtalen om økonomisk støtte til sekretariats arbeidet i avlslaget:

1. Formål

Partene i denne avtalen skal arbeide for å utvikle et godt samarbeid i alle forhold som gjelder aktuell husdyrproduksjon i regionen. Gjennom god kommunikasjon og et nært samarbeid, skal partene bidra til en positiv utvikling av miljøet, samt bidra i alle medlemsretta tiltak som tjener formålet. Samarbeidet skal gis den nødvendige prioritet, slik at det blir et nyttig redskap i arbeid mot et felles mål, til beste for alle parter. Partene skal i sin virksomhet ikke motarbeide hverandres interesser og strategi.

2. Økonomisk støtte

OSG mottar støtte fra Nortura til dekning av utgifter til sekretær på kr 30.000 pr. år. Faktura på dette beløpet skal sendes Nortura innen utgangen av året.

Vilkåra for den økonomiske støtten er følgende:

- a) Nortura får som hovedsponsor dobbel midtside annonse i årsmeldinga til fylkeslaget. Andre slakteri skal kunne reklamere i årsmeldinga med inntil 1 side.
- b) Nortura får tilbud om en annonse på heimesida til fylkeslaget. Summen reguleres årlig (7000 kr). Det kan ikke åpnes for annonse fra andre slakteri på heimesida, om dette aksepteres.
- c) Nortura skal ha tilsendt årsmeldinga til gjennomlesning før trykking.
- d) Nortura inviteres til OSG sitt årsmøte med taletid.
- e) Støtten til laget skal omtales og stå oppført i lagets årsmelding/regnskap.

3. Oppsigelse av avtalen

Det er en gjensidig frist for oppsigelse av avtalen på 3 måneder. Avtalen foreligger i 2 eksemplarer; en hos Nortura og en hos OSG.

Saka vart diskutert vel og lenge. Særleg vart setninga om annonsering på heimesida diskutert. Tore fekk i oppgave og høyra kor mykje Nortura kunne gje dersom dei gav andre slakteri adgang til å annonsere på heimesida. Saka vart på ny utsett, og Tore vil senda mail om forslag til vedtak til styret.

Sak 45/2015: Medlemmar som møtte statsrådene på Tretten-møte:

I etterkant av møtet på Sør-Fron 06/08 vart det bestemt at ingen frå organisasjonane i Oppland skulle møte statsrådene på møte 07/08. Dette gjaldt òg sjølv sagt andre tillitsvalde i organisasjonen. Men 3 medlemmar/tillitsvalde møtte på rovviltmøte med statsrådene sjølv om dei vart råda til å la vera. Ein medlem møtte utan å vita om dette, ein tillitsvald møtte for å sjekka kva som skjedde men tok del i møtet og ein tillitsvald møtte sjølv om Arnfinn frårådde det. Styret tok dette til etterretning og Arnfinn har i ettertid kontakta dei 2 tillitsvalde som møtte. Representanten frå Lesja hadde vurdert dette nøye i forkant, og møtte som enkeltperson med politisk hensikt. Representanten frå Øyer uttala seg på vegne av beitenæringa i Øyer. Representanten var skuffa over at beitenæringa i Øyer ikkje fekk slik hjelp av Sau og Geit og faglaga sist dei hadde store tap, slik som beitenæringa i Midtdalen fekk nå. Konklusjon: Dei to tillitsvalde representantane som møtte er dyktige og aktive representantar for beitenæringa i kommunane sine. Styret i OSG tek hendinga til etterretning og ønskjer ikkje at denne hendinga skal skapa nokon som helst splid i eigne rekke. Vi ønskjer heller eit enda tettare og aktiv samarbeid med alle beitelaga i Oppland. I sum ser vi det som positivt at berre 3 beitebrukarar møtte da 2 statsrådar kom, sjølv om vi svært gjerne skulle sett at ingen møtte opp.

Sak 46/2015: Sekretæravtale:

Sekretæravtala er utgangsdokumentet for dette arbeidet i OSG, men arbeidsforbruket står ikkje i tråd med lønninga. Sekretæren ser for seg 3 løysningar: 1. Minka på arbeidet. Da må styret bestamma kva vi ikkje skal gjera meir. 2. Høgda stillingsprosenten. 3. Finna ny sekretær, som arbeidar fortare. Det vart dårleg tid til diskusjon i denne saka. Men fordeling av arbeidsoppgåver vart lufta, slik som at faglaga kanskje kan ta på seg meir av sekretærarbeidet i fellessakene. Saka vart utsett til neste styremøte.

Sak 47/2015: Eventuelt:

I ettertid har Berit Leine Kaltoft spelt inn at ho ville ta opp ei sak til på møtet. Dette gjaldt sløyfemerking av sau på beite. Saka vert teke opp på neste styremøte.

Lillehammer, 24/08 2015, Pål Kjorstad, sekretær.